

Briselē, 2020. gada 17. martā
REV2 – aizstāj 2018. gada
27. februāra paziņojumu (REV1)

PAZIŅOJUMS IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

APVIENOTĀS KARALISTES IZSTĀŠANĀS UN ES NOTEIKUMI PATĒRĒTĀJU AIZSARDZĪBAS UN PASAŽIERU TIESĪBU JOMĀ

Kopš 2020. gada 1. februāra Apvienotā Karaliste ir izstājusies no Eiropas Savienības un kļuvusi par trešo valsti¹. Izstāšanās līgumā² ir paredzēts pārejas periods, kas beigsies 2020. gada 31. decembrī³. Līdz minētajam datumam Apvienotajai Karalistei un tās teritorijā pilnībā ir piemērojamas ES tiesības⁴.

Pārejas periodā ES un Apvienotā Karaliste risinās sarunas par nolīgumu par jaunu partnerību, jo īpaši paredzot brīvās tirdzniecības zonas izveidi. Tomēr nav skaidrs, vai pārejas perioda beigās šāds nolīgums būs noslēgts un stāsies spēkā. Katrā ziņā attiecības, ko šāds nolīgums radītu, tirgus piekļuves nosacījumu ziņā ļoti atšķirtos no Apvienotās Karalistes dalības iekšējā tirgū⁵, ES muitas savienībā un PVN un akcīzes nodokļa zonā.

Tādēļ visām ieinteresētajām personām un jo īpaši ekonomikas dalībniekiem tiek atgādināts par juridisko situāciju, kas būs spēkā pēc pārejas perioda beigām.

¹ Trešā valsts ir valsts, kas nav ES dalībvalsts.

² Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (OV L 29, 31.1.2020., 7. lpp.) (izstāšanās līgums).

³ Pirms 2020. gada 1. jūlija pārejas periodu var vienu reizi pagarināt par laiku, kas nepārsniedz 1 vai 2 gadus (izstāšanās līguma 132. panta 1. punkts). Apvienotās Karalistes valdība līdz šim ir izslēgusi iespēju pieprasīt šādu pagarinājumu.

⁴ Ar dažiem izņēmumiem, kas paredzēti izstāšanās līguma 127. pantā, bet šā paziņojuma kontekstā nav būtiski.

⁵ Konkrētāk, brīvās tirdzniecības nolīgumā netiek ietverti tādi iekšējā tirgus principi (preču un pakalpojumu jomā) kā savstarpēja atzišana, izcelsmes valsts princips un saskaņošana. Turklāt brīvās tirdzniecības nolīgums neatceļ nedz muitas formalitātes un kontroles (tostarp attiecībā uz preču un to izejvielu izcelsmi), nedz arī importa un eksporta aizliegumus un ierobežojumus.

1. PATĒRĒTĀJI ES IEGĀDĀJAS PRODUKTUS VAI PAKALPOJUMUS NO TIRGOTĀJIEM, KAS VEIC UZŅĒMĒJDARBĪBU APVIENOTAJĀ KARALISTĒ^{6 7}

Saskaņā ar ES tiesību aktiem, ja patērētājs noslēdz līgumu ar tādu profesionāli citā valstī, kurš jebkādā veidā vērš savu komercdarbību uz patērētāja mītnesvietas valsti, līgumu parasti regulē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas patērētāja pastāvīgā mītnesvieta. Pastāv iespēja izvēlēties citas valsts tiesības, taču šī izvēles iespēja nedrīkst atņemt patērētājam aizsardzību, ko nodrošina pastāvīgās mītnesvietas valsts tiesību akti, no kuriem nevar atkāpties ar vienošanos atbilstīgi minētajiem tiesību aktiem⁸. Pamatojoties uz iepriekš minēto, ES dalībvalstu tiesas⁹ turpinās piemērot ES noteikumus par patērētāju aizsardzību pat tad, ja tirgotājs atrodas Apvienotajā Karalistē. Tas jo īpaši ietver noteikumus, kas noteikti šādos tiesību aktos:

- Negodīgas komercprakses direktīva¹⁰;
- Patērētāju tiesību direktīva¹¹;
- Direktīva par negodīgiem līguma noteikumiem¹²;
- Patēriņa preču pārdošanas un garantiju direktīva¹³;
- Cenu norādīšanas direktīva¹⁴ un

⁶ Šis paziņojums neattiecas uz citiem praktiskiem aspektiem saistībā ar pārrobežu pirkumiem trešās valstīs, piemēram, ES noteikumiem saistībā ar pievienotās vērtības nodokli, muitu, importa ierobežojumiem.

⁷ Sīkāku aprakstu par Apvienotās Karalistes izstāšanās sekām, kā arī attiecīgos izstāšanās līguma noteikumus lūdzam skatīt *paziņojumā ieinteresētajām personām "Apvienotās Karalistes izstāšanās un ES noteikumi civiltiesību un starptautisko privāttiesību jomā"*.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), 6. panta 1. punkts (OV L 177, 4.7.2008., 6. lpp.). Attiecībā uz izņēmumiem no šā vispārējā noteikuma sk. Regulas (EK) Nr. 593/2008 6. panta 3. līdz 4. punktu.

⁹ Attiecībā uz Apvienotās Karalistes tiesām izstāšanās līguma 66. panta a) punktā noteikts, ka līgumiem, kas noslēgti līdz pārejas perioda beigām, Apvienotajā Karalistē turpina piemērot ES noteikumus par tiesību normu kolīzijām līgumsaistībās (Regulu (EK) Nr. 593/2008).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 ("Negodīgas komercprakses direktīva") (OV L 149, 11.6.2005., 22. lpp.).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.).

¹² Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 1999/44/EK (1999. gada 25. maijs) par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām (OV L 171, 7.7.1999., 12. lpp.).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/6/EK (1998. gada 16. februāris) par patērētāju aizsardzību, norādot patērētājiem piedāvāto produktu cenas (OV L 80, 18.3.1998., 27. lpp.).

- Komplekso ceļojumu direktīva¹⁵.

Ja pēc pārejas perioda beigām¹⁶ ES patērētājam būtu jāceļ individuāla prasība kādas ES dalībvalsts tiesā pret tirgotāju, kura domicils ir Apvienotajā Karalistē, tās izstāšanās nekādi neietekmē minētās tiesas starptautiskās jurisdikcijas noteikšanu attiecībā uz strīdiem, kas izriet no patērētāju līgumiem, uz kuriem attiecas Regulas (ES) Nr. 1215/2012¹⁷ 17. panta 1. punkta a)-c) apakšpunkts, ja tirgotājs ir vērsis savas darbības uz patērētāja domicila dalībvalsti; šajos gadījumos piemēro ES noteikumus par jurisdikciju, kas ļauj patērētājam iesūdzēt tirgotāju tajā ES dalībvalstī, kurā atrodas patērētāja domicils, — neatkarīgi no tā, vai tirgotāja domicils atrodas ES vai trešā valstī¹⁸. Tomēr tiesvedības procedūrās, kas sāktas pēc pārejas perioda beigām, ES dalībvalsts tiesas pasludināta sprieduma atzīšanu un izpildi Apvienotajā Karalistē reglamentēs valsts noteikumi Apvienotajā Karalistē (un otrādi – ja spriedums būs pasludināts Apvienotajā Karalistē, tā izpildi un atzīšanu reglamentēs attiecīgās dalībvalsts noteikumi). Pēc pārejas perioda beigām Apvienotajai Karalistei vairs nav saistoši ES tiesību akti, kas nodrošina strīdu izšķiršanas ārpustiesas kārtībā¹⁹ pieejamību un veicina piekļuvi strīdu izšķiršanai tiešsaistē²⁰, un ES platforma strīdu izšķiršanai tiešsaistē vairs nav pieejama tirgotājiem, kuri veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē.

Valsts iestāžu veiktu tiesību aktu īstenošanas (piemēram, lai panāktu komercprakses pārtraukšanu) jomā Regula (EK) Nr. 2006/2004²¹ pēc pārejas perioda beigām vairs nav saistoša Apvienotajai Karalistei. Tātad pēc pārejas perioda beigām Apvienotās Karalistes iestādēm vairs nebūs pienākums saskaņā ar ES tiesību aktiem sadarboties pārrobežu prasību gadījumā.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2302 (2015. gada 25. novembris) par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem (OV L 326, 11.12.2015., 1. lpp.).

¹⁶ Ja prasība ir celta pirms pārejas perioda beigām, jurisdikciju un izpildi reglamentē Regula 1215/2012 (izstāšanās līguma 67. pants). Tas attiecas arī uz gadījumiem, ja spriedums ir jāizpilda pēc minētā datuma.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 351, 20.12.2012., 1. lpp.).

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 18. panta 1. punkts (OV L 351, 20.12.2012., 1. lpp.).

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/11/ES (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu (Direktīva par patērētāju SAI) (OV L 165, 18.6.2013., 63. lpp.).

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 524/2013 (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu izšķiršanu tiešsaistē (Regula par patērētāju SIT) (OV L 165, 18.6.2013., 1. lpp.).

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2394 (2017. gada 12. decembris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā (OV L 345, 27.12.2017., 1. lpp.).

Turklāt pēc pārejas perioda beigām ES tiesību akti, kas konkrētām “tiesīgām iestādēm”, kuras izraudzījušās ES dalībvalstis, piešķir ricībspēju, lai ierosinātu lietu par aizliegumu citā dalībvalstī, vairs nav saistoši Apvienotajai Karalistei²².

2. CEĻOTĀJU AIZSARDZĪBA ORGANIZATORA MAKSĀTNESPĒJAS GADĪJUMĀ (KOMPLEKSIE CEĻOJUMI)

Saskaņā ar ES tiesību aktiem komplekso ceļojumu organizatoriem, kas veic uzņēmējdarbību ES, ir pienākums sniegt nodrošinājumu maksājumu atmaksai un ceļotāju repatriācijai organizatora maksātnespējas gadījumā²³. Organizatoriem, kas neveic uzņēmējdarbību ES, bet pārdod vai piedāvā kompleksos ceļojumus patērētājiem ES vai jebkādā veidā šādu darbību vērš uz ES, arī ir jānodrošina šāda aizsardzība maksātnespējas gadījumā katrā dalībvalstī, uz kuru tie pārdod savu produktu²⁴. Taču ja organizators, kas veic uzņēmējdarbību trešā valstī, nepiedāvā kompleksos ceļojumus patērētājiem ES un nevērš savas pārdošanas darbības uz ES (pasīvā pārdošana), ES tiesību aktos noteiktā obligātā aizsardzība maksātnespējas gadījumā nav spēkā.

Tas nozīmē, ka gadījumos, kad Apvienotajā Karalistē reģistrēts organizators nepiedāvā kompleksos ceļojumus patērētājiem ES un nevirza pārdošanas darbību uz ES, ES tiesību aktos piešķirtā aizsardzība maksātnespējas gadījumā netiks piemērota gadījumos, kad organizatoriem, kas veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē, maksātnespēja ir iestājusies pēc pārejas perioda beigām.

ES tiesību akti, kuros noteikta tādas aizsardzības maksātnespējas gadījumā savstarpēja atzīšana, kas noformēta saskaņā ar organizatora mītnes valsts prasībām, pēc pārejas perioda beigām vairs nebūs saistoši attiecībā uz tādu aizsardzību maksātnespējas gadījumā, kura noformēta saskaņā ar Apvienotajā Karalistē piemērojamajām prasībām²⁵. Tātad pēc pārejas perioda beigām Apvienotajā Karalistē noformēta aizsardzība maksātnespējas gadījumā vairs neatbildīs prasībām, kas komplekso ceļojumu organizatoriem noteiktas Direktīvas (ES) 2015/2302 17. pantā attiecībā uz aizsardzību maksātnespējas gadījumā.

3. ES PASAŽIERU TIESĪBAS

- Aviopasažieri: pēc pārejas perioda beigām ES tiesību akti aviopasažieru tiesību jomā²⁶ vairs nebūs saistoši attiecībā uz pasažieriem, kas izlido no Apvienotās

²² 4. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/22/EK (2009. gada 23. aprīlis) par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību (OV L 110, 1.5.2009., 30. lpp.).

²³ Sk. Direktīvas (ES) 2015/2302 17. panta 1. punkta pirmo daļu.

²⁴ Sk. Direktīvas (ES) 2015/2302 17. panta 1. punkta otro daļu.

²⁵ Direktīvas (ES) 2015/2302 18. panta 1. punkts.

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos (OV L 46, 17.2.2004., 1. lpp.).

Karalistes lidostas uz lidostu kādas ES dalībvalsts teritorijā, izņemot gadījumus, kad attiecīgo lidojumu veicošais gaisa pārvadātājs ir Kopienas pārvadātājs, t.i., viņam ir uzņēmējdarbības licence, ko izdevusi kāda ES dalībvalsts. Tātad, neraugoties uz Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES, ES tiesību aktos noteiktās aviopasažieru tiesības joprojām būs spēkā attiecībā uz pasažieriem, kuri ar Kopienas pārvadātāju izlido no Apvienotās Karalistes uz lidostu, kas atrodas kādas ES dalībvalsts teritorijā. Taču ES tiesību aktos noteiktās aviopasažieru tiesības pēc pārejas perioda beigām nav spēkā attiecībā uz lidojumiem no Apvienotās Karalistes uz ES, kurus veic pārvadātāji, kas nav Kopienas pārvadātāji.

ES tiesību akti, ar kuriem piešķir īpašas tiesības invalīdiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām, ceļojot ar gaisa transportu²⁷, vairs nebūs saistoši attiecībā uz invalīdiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām, kuras izmanto komerciālos pasažieru gaisa pārvadājumu pakalpojumus un kuras pēc pārejas perioda beigām izlido no lidostas, ceļo tranzītā vai ierodas lidostā Apvienotajā Karalistē. Tomēr dažas tiesības, piemēram, gaisa pārvadātāja nodrošināta palīdzība, paliek spēkā attiecībā uz aviopasažieriem, kas izlido no Apvienotās Karalistes lidostas uz kādas ES dalībvalsts lidostu, ja attiecīgo lidojumu veicošais gaisa pārvadātājs ir Kopienas gaisa pārvadātājs.²⁸.

- Kuģu pasažieri: pārejas perioda beigu dienā un pēc tās ES tiesību akti par kuģu pasažieru tiesībām²⁹ joprojām ir saistoši attiecībā uz pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem, kuriem iekāpšanas osta atrodas kādā ES dalībvalstī³⁰ vai Apvienotajā Karalistē, ar nosacījumu, ka izkāpšanas osta atrodas kādā ES dalībvalstī un ka pakalpojumu sniedz pārvadātājs, kurš veic uzņēmējdarbību dalībvalsts teritorijā vai sniedz pasažieru pārvadājumu pakalpojumus uz dalībvalsts teritoriju vai no tās (“Savienības pārvadātājs”)³¹.
- Autobusu pasažieri: pārejas perioda beigu dienā un pēc tās ES tiesību akti par pasažieru tiesībām autobusu pārvadājumos³² joprojām ir saistoši attiecībā uz pasažieriem, kas nokļūšanai uz Apvienoto Karalisti vai no tās izmanto regulāros

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2006 (2006. gada 5. jūlijs) par invalīdu un personu ar ierobežotām pārvietošanās spējām tiesībām, ceļojot ar gaisa transportu (OV L 204, 26.7.2006., 1. lpp.).

²⁸ Regulas (EK) Nr. 1107/2006 1. panta 3. punkts.

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1177/2010 (2010. gada 24. novembris) par pasažieru tiesībām, ceļojot pa jūru un iekšzemes ūdensceļiem (OV L 334, 17.12.2010., 1. lpp.).

³⁰ Regulas (ES) Nr. 1177/2010 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

³¹ Regulas (ES) Nr. 1177/2010 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 3. panta e) punkts. Uz kruīzu pasažieriem attiecas īpaši noteikumi, sk. Regulas (ES) Nr. 1177/2010 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 181/2011 (2011. gada 16. februāris) par autobusu pasažieru tiesībām (OV L 55, 28.2.2011., 1. lpp.).

pasažieru pārvadājumus³³, kuriem pasažieru iekāpšanas un/vai izkāpšanas vieta atrodas kādā ES dalībvalstī un kuru plānotais attālums ir 250 km vai vairāk³⁴.

- Dzelzceļa pasažieri: pārejas perioda beigu dienā un pēc tās ES tiesību akti par pasažieru tiesībām dzelzceļa pārvadājumos³⁵ joprojām ir saistoši attiecībā uz dzelzceļa pasažieru pārvadājumiem Savienības teritorijā³⁶ ar nosacījumu, ka dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums ir licencēts saskaņā ar 17. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 21. novembra Direktīvā 2012/34/ES, ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu³⁷.

Komisijas tīmekļa vietnēs par patērētāju aizsardzību (https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/index_lv.htm) un pasažieru tiesībām (https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_lv.htm) ir sniegta vispārīga informācija. Šīs vietnes vajadzības gadījumā tiks atjauninātas ar papildu informāciju.

Eiropas Komisija
Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāts
Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts

³³ Uz pasažieriem, kas izmanto neregulāros pārvadājumus, attiecas īpaši noteikumi, sk. Regulas (ES) Nr. 181/2011 2. panta 3. punktu.

³⁴ Regulas (ES) Nr. 181/2011 2. panta 1. punkts.

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1371/2007 (2007. gada 23. oktobris) par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem (OV L 315, 3.12.2007., 14. lpp.).

³⁶ Regulas (EK) Nr. 1371/2007 2. panta 1. punkts.

³⁷ OV L 343, 14.12.2012., 32. lpp.